

Archeologienota: Verkaveling Diepenbeek-Binnenveld (fase III)

Lawrence Dingens

2. Programma van maatregelen

2.1 Gemotiveerd advies

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek (projectcode 2017I40) blijkt verder archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem nodig, omdat onvoldoende informatie is gegenereerd om een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van maatregelen. Momenteel is verder archeologisch vooronderzoek echter niet mogelijk ten gevolge van bebossing. Aldus werd een programma van maatregelen voor een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem opgemaakt.

Op basis van de resultaten van het uitgevoerde bureauonderzoek werd duidelijk dat er (pre)historische vindplaatsen met bodemsporen uit alle mogelijke perioden vanaf de late steentijd tot en met de Tweede Wereldoorlog kunnen worden verwacht binnen de contouren van het projectgebied. Ter hoogte van de Pcc- en Lccz-gronden zullen niet afgedekte artefacten- en sporenvindplaatsen wel deels zijn aangetast door landbouwactiviteiten (ploegen). De kans op de aanwezigheid van ruimtelijk goed bewaarde artefactensites uit het paleolithicum en het mesolithicum (gemeenschappen van jager-verzamelaars) is dan ook eerder laag.

2.2 Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met in de bodem

2.2.1 Administratieve gegevens

Actoren	Studiebureau Archeologie	OE/ERK/Archeoloog/2015/00002 (bedrijf)
	Nick Van Liefferinge	OE/ERK/Archeoloog/2016/00111 (erkend archeoloog, redactie)
	Lawrence Dingens	Archeoloog (digitaliseerder, auteur)
Locatie	Provincie	Limburg
	Gemeente	Diepenbeek
	Deelgemeente	Diepenbeek
	Adres	Binnenveldstraat
Kadastrale gegevens		Diepenbeek, Afd. 3, sectie G, nummer 355 S2
Bounding Box	Punt 1	X223249, Y178256
	Punt 2	X223372, Y178344
Kadasterplan		Zie fig. 2.1

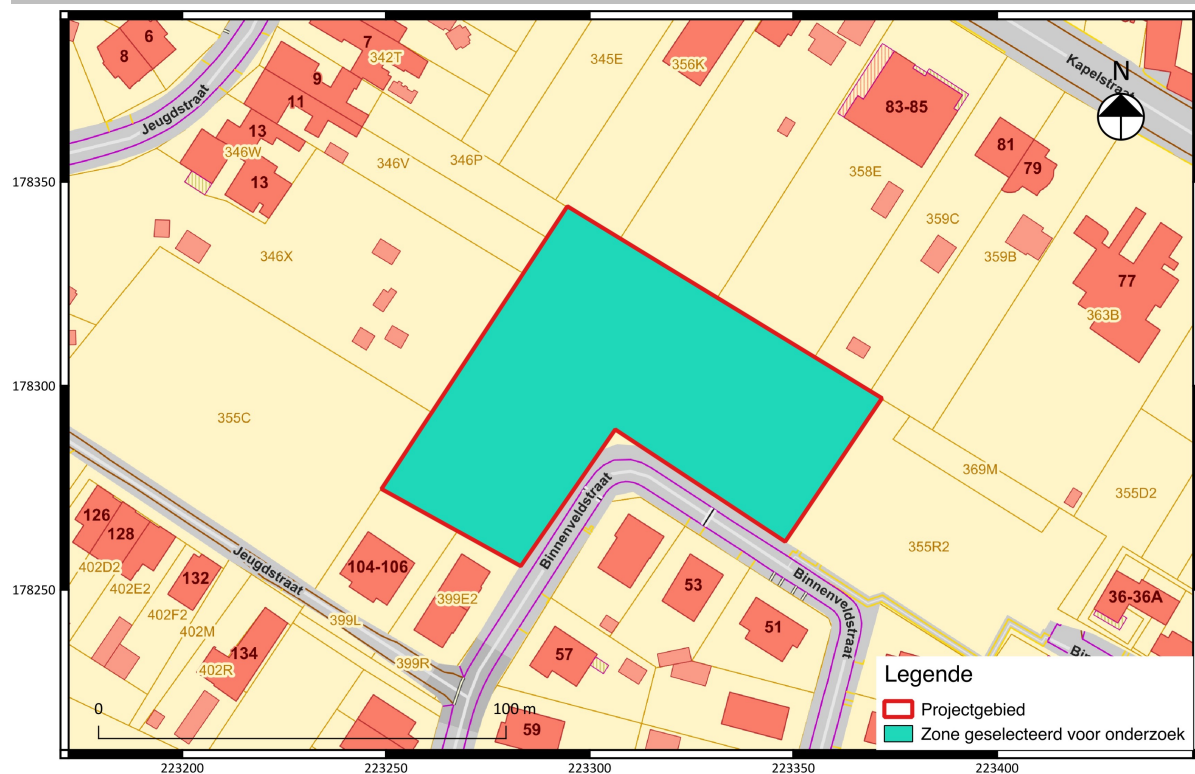

Fig. 2.1: Kadasterplan met inkleuring van de delen van het projectgebied die in aanmerking komen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem (©CADGIS).

2.2.2 Aanleiding van het vooronderzoek

Het projectgebied zal verkaveld en bebouwd worden. Op het terrein worden rij- en duowoningen en twee woonblokken voorzien met 29 parkeerplaatsen. Dit alles zal worden ontsloten door wegenis, voetpaden, parkeergelegenheden, tuinbergingen en een rioleringsnetwerk. De diepte van de funderingen zullen reiken tot minstens 80 cm beneden het maaiveld (vorstvrije funderingsdiepte), in de vaste en ongeroerde grond.

Deze werken vormen een structurele bedreiging voor eventueel aanwezige archeologische waarden in de ondergrond van het terrein.

2.2.3 Resultaten bureauonderzoek

Het projectgebied bevindt zich in een relatief dicht bebouwde zone ten noordwesten van het centrum van Diepenbeek. Het maakt deel uit van een regio waar in het nabije verleden slechts in beperkte mate archeologisch veldwerk werd uitgevoerd. De gronden zijn gelegen op een zwak hellende, naar het noorden gerichte flank van een heuvelrug. In de directe omgeving stromen verschillende beken die uitmonden in de Demer. De aanwezigheid van hooggelegen, droge gronden in de buurt van waterlopen was wellicht aantrekkelijk voor het inrichten van bewonings- en activiteitszones tijdens verschillende (pre)historische perioden. Op een sommige locaties in de omgeving werden tijdens prospectieonderzoek dan ook archeologische waarden (bodemsporen en artefacten) aangetroffen uit de ijzertijd, Romeinse periode en de middeleeuwse periode.

Op basis van het historisch kaartmateriaal kan worden afgeleid dat het terrein gedurende de laatste eeuwen steeds was ingenomen door akkerland. De bovengrond zal aldus bestaan uit een ploeglaag of Ap-horizont. Ter hoogte van de Pcc- en Lccz-gronden zullen niet afgedekte artefacten- en sporenvindplaatsen hierdoor deels zijn aangetast. De kans op de aanwezigheid van ruimtelijk goed bewaarde relictten uit het paleolithicum en het mesolithicum (gemeenschappen van jager-verzamelaars) wordt dan ook als laag ingeschat.

Er zijn verder geen indicaties voor een structurele verstoring van de bovengrond waardoor een hoge archeologische verwachting bestaat voor (pre)historische vindplaatsen met bodemsporen vanaf de late steentijd tot en met WOII.

2.2.4 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

De doelstelling van dit uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem betreft het formuleren van uitspraken omtrent de aan- of afwezigheid van één of meerdere archeologische vindplaatsen en het potentieel op archeologische kennisvermeerdering.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
- Zijn er nog intacte - al dan niet begraven - (paleo)bodems aanwezig?
- In hoeverre is de bodemopbouw - zoals weergegeven op de bodemkaart - recent⁵ verstoord?
- Zijn er archeologische sporen en/of vondstconcentraties aanwezig binnen de grenzen van het projectgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in ruimte en tijd?
- Wat is de aard en de datering van de aanwezige archeologische waarden?
- Is verder archeologisch onderzoek nodig?

2.2.5 Onderzoeksmethode

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria:

1° is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (ook kosten-batenanalyse)?

2° is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein?

3° is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief om de methode toe te passen op het terrein?

4° is het NOODZAKELIJK om deze methode toe te passen op dit terrein (ook kosten-batenanalyse)?

In eerste instantie wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor vooronderzoek zonder ingreep in de bodem afgewogen.

Methode	Opportuun	Motivering
Landschappelijk booronderzoek	Nee	Het is niet zinvol of nuttig om een verkenning van de lithostratigrafische opbouw van het terrein uit te voeren door middel van een landschappelijk booronderzoek. De onderzoeksvragen die beantwoord kunnen worden aan de hand van landschappelijk booronderzoek, kunnen in dit geval ook beantwoord worden na een proefsleuvenonderzoek. In dit geval is het niet efficiënt en zinvol een landschappelijk booronderzoek

⁵ Hiermee wordt de periode na de Tweede Wereldoorlog bedoeld.

		uit te voeren (kosten-baten argument).
Landschappelijke profielputten	Nee	Aangezien de bovengenoemde vraagstellingen beantwoord kunnen worden aan de hand van een proefsleuvenonderzoek is het niet noodzakelijk om deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-baten argument).
Geofysisch onderzoek	Nee	Het is niet nuttig om deze methode toe te passen. Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens met betrekking tot de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Deze methode is vooral nuttig op terreinen waar ondergrondse lineaire bodemsporen en (muurwerk)constructies met hoge graad van zekerheid worden verwacht op basis van het bureauonderzoek, wat hier niet het geval is.
Veldkartering	Nee	Het is enkel nuttig om een veldkartering uit te voeren op een terrein dat doelbewust hiervoor vlakdekkend toegankelijk is gemaakt (ploegen en laten beregenen), hetgeen hier economisch gezien onwenselijk (kosten-baten) is. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem (proefsleuven) zal de aard van de eventueel aanwezige archeologische waarden meer accuraat vatten.

Vervolgens wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor vooronderzoek met ingreep in de bodem afgewogen.

Methode	Opportuun	Motivering
Verkennd archeologisch booronderzoek	Nee	Uit het historisch kaartmateriaal kan worden afgeleid dat het terrein gedurende de laatste eeuwen steeds werd ingenomen door akkerland. De bovengrond zal aldus bestaan uit een ploeglaag of Ap-horizont. Ter hoogte van de Pcc- en Lccz-gronden zullen niet afgedekte artefacten- en sporenvindplaatsen hierdoor deels zijn aangetast. De kans op de aanwezigheid van ruimtelijk goed bewaarde relictten (artefactensites) uit het paleolithicum en het mesolithicum (gemeenschappen van jager-verzamelaars) is dan ook laag.
Waarderend archeologisch booronderzoek		
Proefputten in functie van steentijd artefactensites		
Proefsleuven en/of proefputten	Ja	Het is mogelijk om deze methode toe te passen op het terrein. Een proefsleuvenonderzoek laat toe inzicht te krijgen in de verstoringsgraad van het bodemarchief en de bewaringstoestand van de aanwezige archeologische waarden. De resultaten van het onderzoek kunnen een antwoord verschaffen op de volgende onderzoeksvragen: - <i>Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?</i> - <i>Zijn er nog intacte - al dan niet begraven - (paleo)bodems aanwezig?</i> - <i>In hoeverre is de bodemopbouw - zoals weergegeven op de bodemkaart - recent verstoord?</i>

		- Zijn er archeologische sporen en/of vondstconcentraties aanwezig binnen de grenzen van het projectgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in ruimte en tijd? - Wat is de aard en de datering van de aanwezige archeologische sporen?
--	--	--

De onderzoeksdoelen zijn succesvol bereikt wanneer de vooropgestelde onderzoeksvragen en de bijkomende onderzoeksvragen die opgesteld worden naar aanleiding van elk *assessment* zijn beantwoord.

2.2.6 Onderzoekstechnieken

Proefsleuvenonderzoek

Voor de gehanteerde onderzoekstechniek is hoofdstuk 8.6 van de Code van Goede Praktijk van toepassing. Het betreft een site zonder complexe verticale stratigrafie.

De aanlegdiepte van de proefsleuven wordt tijdens het veldwerk bepaald door de veldwerkleider op basis van de vraagstelling en de onderzoeksdoelen. Ook de inplanting van de kijkvensters wordt tijdens het veldwerk bepaald door de veldwerkleider. De locatie van de kijkvensters staat in functie tot de densiteit en aard van de aanwezige bodemsporen.

De proefsleuven hebben een breedte van 2 m en worden zoveel mogelijk evenwijdig ten opzichte van het reliëfverval aangelegd (ZW-NO-oriëntatie). Het betreft parallelle raaien van ononderbroken proefsleuven met een maximale tussenafstand van 15 m ten opzichte van elkaar, gerekend vanuit de centrale lengte-as van de sleuven (fig. 2.2).

Door middel van proefsleuven wordt 10% van het onderzoeksareaal onderzocht. De gezamenlijke oppervlakte van de kijkvensters bedraagt 2,5%.

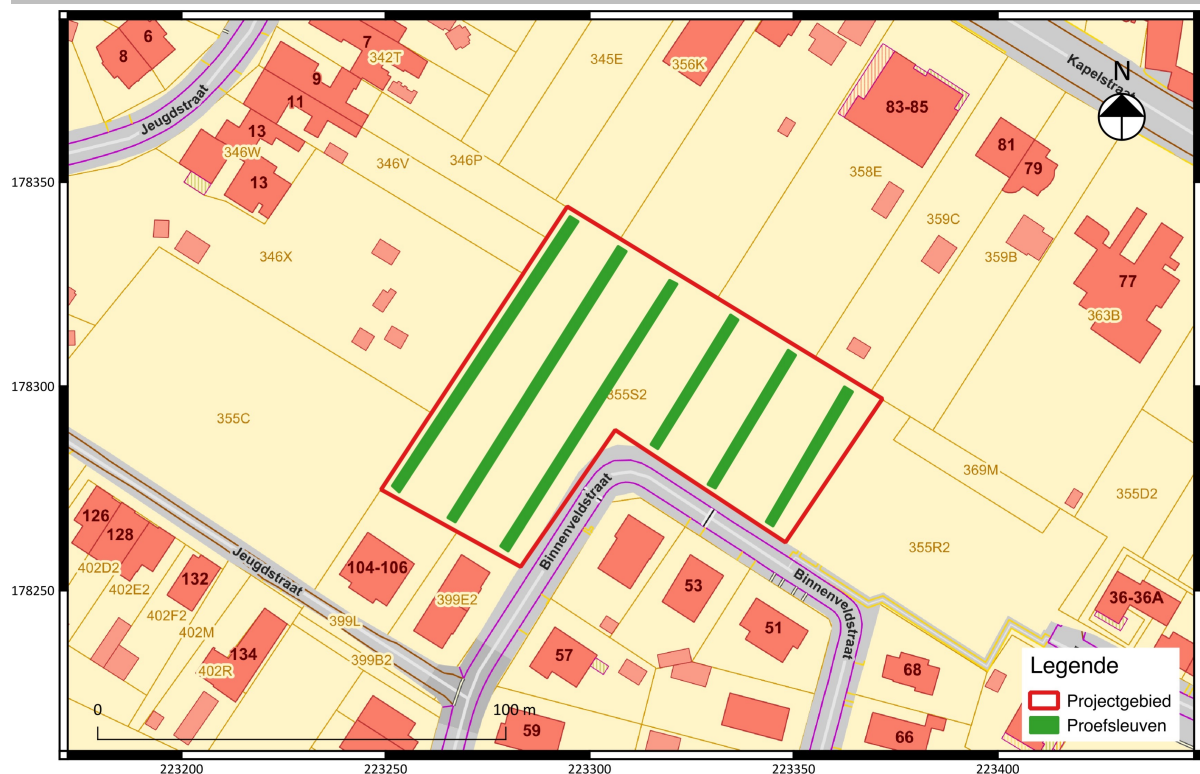

Fig. 2.2: Sleuvenplan met aanduiding van de proefsleuven in groen.
(geprojecteerd op de kadasterkaart).

2.2.7 Noodzakelijke maatregelen voor de bescherming van archeologisch erfgoed

Voorafgaand het archeologisch veldwerk dienen:

- de niet behoudenswaardige bomen te worden gerooid, zonder ontstronking.

Tijdens het archeologisch veldwerk worden hinderende boomstronken onder begeleiding van de archeoloog machinaal verwijderd.

2.2.8 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien.

2.2.9 Timing veldwerk

De individuele onderzoekstechnieken van het vooronderzoek kunnen pas worden uitgevoerd na het rooien van de aanwezige bomen.